

Brüssel, 18.5.2016
COM(2016) 345 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Slovakkia 2016. aasta riiklikku reformikava
ja esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Slovakkia 2016. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Slovakkia 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitus²,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone³,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 26. novembril 2015 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi,⁴ mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2016) algust. 17.–18. märtsil 2016 kiitis Euroopa Ülemkogu heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 26. novembril 2015 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande,⁵ milles ei nimetatud Slovakkia ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu ka soovitus euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitus kohta⁶. 18.–19. veebruaril 2016 kiitis Euroopa Ülemkogu soovitus heaks ja 8. märtsil 2016 võttis nõukogu selle vastu. Kuna Slovakkia rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Slovakkia tagama kõnealuse soovitus täieliku ja õigeaegse täitmise.

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² COM(2016) 345 (final).

³ P8_TA(2016)0058, P8_TA(2016)0059 ja P8_TA(2016)0060.

⁴ COM(2015) 690 (final).

⁵ COM(2015) 691 (final).

⁶ COM(2015) 692 (final).

- (2) 26. veebruaril 2016 avaldati 2016. aasta aruanne Slovakkia kohta⁷. Selles hinnati Slovakkia edusamme 14. juulil 2015 nõukogu vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Slovakkia esitas 29. aprillil 2016 nii oma 2016. aasta riikliku reformikava kui ka 2016. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette määruse (EL) nr 1303/2013 artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude täitmist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Komisjon esitas kõnealuse sätte kasutamise täiendavad üksikasjad suunistes selle kohta, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega⁸.
- (5) Slovakkia suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas parandada 2016. aastal nominaalset eelarvepositsiooni –1,9 %-ni SKPst ja 2017. aastal järk-järgult veel –1,3 %-ni SKPst. Vastavalt stabiilsusprogrammile saavutatakse keskpika perioodi eelarve-eesmärk, st struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst, 2019. aastal. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse jõudma 2016. aastal 52,9 %-ni SKPst ja jätkama vähenemist, jõudes 2019. aastal 47,3 %-ni. Neid eelarveprognoose toetav makromajanduslik stsenaarium on usutav, kuid kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2017. aastast võetavaid meetmeid ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud. Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt on Slovakkial oht kalduda 2016. aastal mõnevõrra kõrvale keskpika perioodi eelarve-eesmärgist, ent kui poliitikat ei muudeta, siis peaks Slovakkia 2017. aastal vastama soovitatud kohandamise nõuetele. Nõukogu on stabiilsusprogrammile antud hinnangu põhjal ja komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi arvesse võttes seisukohal, et Slovakkia peaks üldiselt täitma stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid, kuid siiski tuleb tal nõuete täitmiseks 2016. aastal võtta täiendavaid meetmeid. Selleks on väga oluline võtta lõpuks vastu siduvad kulutuste ülemmäärad ja rakendada avaliku sektori kulutuste tõhususe suurendamiseks vahendite optimaalse kasutamise kava ning vaadata kavakohaselt läbi teatavate valdkondade kulutused.
- (6) Slovakkias on jätkuvalt probleemiks riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus. Selle peamine põhjus on elanikkonna vananemisega seotud tervishoiu- ja pensionikulude oodatav kasv. Slovakkia pensionikulude kasv aastani 2060 on eelduste kohaselt üks ELi kõrgemaid ning selle põhjuseks on vananev rahvastik ja madal sündimus. Seadusjärgne pensioniiga Slovakkias on suhteliselt madal, mis on osaliselt tingitud oodatava elueaga seotud teguritest. Elanikkonna vananemisega seotud kulud tulenevad peamiselt tervishoiukuludest. Riikliku tervishoiusektori kulud kasvavad prognooside kohaselt pikas perspektiivis märkimisväärselt, kuid alustades suhteliselt madalalt tasemelt. Hoolimata olukorra mõningasest paranemisest, on tervisenäitajad Slovakkias endiselt väga kehvad. Valitsus on tervishoiusektori kulutasuvuse parandamiseks võtnud meetmeid nii statsionaarse kui ka ambulatoorse ravi valdkonnas. Jätkatakse tööd integreeritud ravimudeli

⁷ SWD(2016) 93 (final)

⁸ COM(2014) 494 (final).

kasutuselevõtuks. Kõnealuse reformi edukus sõltub tõenäoliselt oluliste sidusrühmade isevastutusest, tervisekeskuste ja haiglate integratsioonist ning asjakohasest personalipoliitikast. Vaatamata riiklike haiglate võla kuhjumise piiramiseks võetud meetmetele on paljud neist endiselt halvas majanduslikus olukorras. Jätkuvalt on probleeme negatiivsete kulusuundumuste muutmisega, näiteks haiglavõimsuse ümberkorraldamisega, uue hüvitamissüsteemi kasutuselevõtuga ning konkurentsi suurendamisega tervishoiuvaldkonna riigihangetes. Ambulatoorse ravi puhul tuleneb perearstide nõrk roll patsientide suunamisel osaliselt sellest, et pere- ja eriarstide vaheline pädevuste jaotus ei ole optimaalne, ning see soodustab kulukama eriarstiabi kasutamist. Maksuvaldkonnas on valitsuse meetmed maksupettuste vastu võitlemiseks aidanud parandada maksukogumist, eriti käibemaksu osas. Käibemaksulõhe on siiski jätkuvalt suur, viidates maksukuulekuse probleemile. Kuna viimastel aastatel on põhirõhk olnud käibemaksu kogumisel, on vähem tähelepanu pööratud teistele olulistele valdkondadele nagu tulude maksustamine. Lisaks on fookuse suunamise tõttu auditeerimisele jäänud unarusse maksuameti muud ülesanded nagu maksuvõlgade kogumine. See näitab, et maksusüsteemis on võimalik parandada vahendite jaotamist. Veel ei ole välja töötatud strateegiat maksukuulekuse eesmärkide kindlaksmääramiseks.

- (7) Kuigi tööturul on olukord tänu tõhusale majanduse elavdamisele ja hiljutistele poliitikameetmetele paranenud, on endiselt probleemiks pikaajaline töötus. Pikaajalise töötuse määr on jätkuvalt üks kõrgemaid ELis (2015. aasta kolmandas kvartalis 7,6 %, võrreldes kogu ELi näitajaga 4,3 %). Pikaajaline töötus mõjutab eelkõige marginaliseerunud romasid, madala kvalifikatsiooniga inimesi ja noori. Meetmeid töötuse vähendamiseks on võetud kutsehariduse ja -koolituse, subsideeritud töökohtade ja tööalase nõustamise valdkonnas. Kõnealuste reformide edukas rakendamine sõltub aga enamasti riikliku tööturuasutuse suutlikkusest. Hoolimata kesktöbüroo ümberkorraldamisest ja paremast juurdepääsust koolitusele, esineb jätkuvalt raskusi pikaajalistele töötutele ja haavatavatele rühmadele suunatud individuaalse toetuse kasutuselevõtul. Romad osalevad Slovakkia tööturul endiselt väga vähe ja nende tööhõive määr suurendamine edeneb aeglaselt. Romade osalemist tööturul mõjutab madal haridus- ja oskuste tase ning diskrimineerimine. Sünnitamiseas naiste madal tööhõive määr tuleneb pikast vanemapuhkusest (kuni kolm aastat), eelkõige alla kolmeaastastele lastele mõeldud lastehoiuasutuste vähesusest, lapsehoiuteenuse kõrgetest hindadest ning paindliku tööaja vähesest kasutusest. Lisaks püsib piirkondlik ebavõrdsus – töötuse määr Ida-Slovakkias on endiselt kaks korda kõrgem kui Bratislavas. Tööturuteenuste reguleerimiseks viimastel kuudel võetud meetmed ei paku kohandatud lähenemisviisi Slovakkia tööturu struktuursete probleemidega tegelemiseks.
- (8) Haridussüsteem ei ole piisavalt kohandatud Slovakkia majanduse kasvava potentsiaaliga. Haridustulemused on rahvusvaheliste standardite järgi kehvad ja on veelgi halvenenud. See on suures osas tingitud ebapiisavast õpetajaharidusest ja õpetajaameti vähesest atraktiivsusest. Vaatamata õpetajate 4 % palgatõusule 2016. aastal, ei ole elukutse noorte jaoks ligitõmbav näiteks madala palga ja ebapiisava praktilise koolituse tõttu. Hiljuti vastuvõetud segregatsioonivastased õigusaktid ootavad veel rakendamist, et tuua esile positiivseid muutusi ja suurendada romade osalemist tavahariduses, sh eelõppes.
- (9) Avalikus halduses on endiselt koormaks ebatõhusus. Avaliku halduse killustatud ja jääga korralduse tõttu on vajaka tõhusast koordineerimisest. Personalihalduse

strateegia vastuvõtmine oktoobris 2015 on positiivne samm edasi. Uut avaliku teenistuse seadust, mis on selle strateegia eduka rakendamise vajalik eeltingimus, ei ole aga veel vastu võetud. Valitsus on võtnud mitmesuguseid meetmeid korruptsiooni vastu võitlemiseks, kuid nende mõju on seni olnud väike. Eelkõige on Slovakkia saavutanud vähe tulemusi korruptsioonijuhtumite (sh ebaseaduslik tegevus riigihangetes) korral kriminaalmenetluste algatamisel ja vastutuselevõtmisel. Lühendatud on ehitusloa menetlust suurte investeerimis- ja taristuprojektide puhul. Konsolideerimata juhtimine, tõenditel põhineva kavandamise puudumine riigihankemenetlustes, vähene professionaalsus, huvide konfliktid, kohandatud pakkumistingimused ja madalaima hinna kriteeriumide liigne kasutamine toob kaasa kvaliteedipõhise konkurentsi vähesuse. Puudustest riigihangetes on pidevalt teatatud kui põhjusest, mis mõjutab avaliku sektori vahendite jaotamise tõhusust. Slovakkia ettevõtteid mõjutavad sagedased muudatused õigusaktides ning koormavad haldusmenetlused ja -nõuded. Suured haldus- ja regulatiivsed takistused teatavate kutseteenuste ja võrgutööstuste valdkonnas, probleemid näiteks lepingute täitmisel ja maksejõuetuse juhtude lahendamisel ning pikaajalised mured kohtusüsteemi kvaliteediga kahjustavad ettevõtluskeskkonda ja pidurdavad investeringuid. Ettevõtlusega tegelemise hõlbustamiseks on võetud mõned meetmed, näiteks loodi oktoobris 2015 parema õigusloome keskus ja 2016. aasta alguses avati riiklik ärikeskus. Edasi aga on lükatud Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act“ vastuvõtmist VKEdes arengustrateegia raames.

- (10) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Slovakkia majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2016. aasta riigipõhises aruandes. Ta on hinnanud ka stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Slovakkiale esitatud soovitude alusel võetud meetmeid. Arvesse on võetud nende asjakohasust Slovakkia eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast ning vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist. Euroopa poolaasta raames koostatud soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–3.
- (11) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1,

SOOVITAB Slovakkial võtta 2016. ja 2017. aastal järgmisi meetmeid.

1. Saavutada 2016. aastal eelarve kohandamine 0,25 % SKPst keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suhtes ja 2017. aastal 0,5 % SKPst. Parandada tervishoiusüsteemi kulutasuvust. Võtta meetmeid maksukuulekuse parandamiseks.
2. Parandada pikaajaliste töötute ja teiste ebasoodsas olukorras olevate rühmade aktiveerimismeetmeid, sealhulgas personaalseid teenuseid ja sihipärast koolitust. Soodustada naiste tööhõivet, eelkõige laiendades taskukohase hinnaga ja kvaliteetse lastehoiuteenuse pakkumist. Parandada haridustulemusi, muutes õpetaja elukutse atraktiivsemaks ja suurendades roma väikelaste osalemist tavaharidussüsteemis.
3. Tugevdada riigihangete puhul juhtimist, kindlustada üleminek üksnes hinnapõhiselt konkurentsilt kvaliteedipõhisele konkurentsile ja parandada vastutuselevõtmist ebaseadusliku tegevuse eest. Parandada avalikus halduses personalijuhtimise läbipaistvust, kvaliteeti ja tõhusust, eelkõige võttes vastu uue avaliku teenistuse

seaduse, samuti kohtusüsteemi tõhusust. Võtta vastu laiaulatuslik kava ettevõtete
haldus- ja õiguslike tõkete kõrvaldamiseks.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*